

PATVIRTINTA
Marijampolės Jono Totoraičio progimnazijos
direktorius 2022 m. d.
įsakymu Nr.

KALVARIJOS/MARIJAMPOLĖS X MOKYKLOS/DARŽELIO PIRMOSIOS PAGALBOS ORGANIZAVIMO TVARKA

PROJEKTAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Marijampolės Jono Totoraičio progimnazijos (toliau – Mokykla) pirmosios pagalbos organizavimo tvarka (toliau – Tvarka) nustato Mokykloje pirmosios pagalbos organizavimą, teikimą ir atsakomybes.

2. Tvarkos tikslas – užtikrinti Mokykloje operatyvaus ir tikslingo reagavimo veiksmus staiga sutrikus mokinio ar darbuotojo sveikatai, siekiant išsaugoti gyvybę ir apsaugoti nuo sveikatos būklės blogėjimo.

3. Tvarroje naudojamos sąvokos ir apibrėžimai:

3.1. **Mokinys** – asmuo, kuris mokosi.

3.2. **Tėvai (globėjai, rūpintojai)** – mokinio atstovai pagal įstatymą, t. y. vaiko tėvai, vaiką įvaikinus, – įtėviai, nustačius globą ar rūpybą, – globėjai ar rūpintojai, įstatymų nustatytais atvejais – valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija.

3.3. **Pirmoji pagalba** – tai paprasti tikslingi veiksmai, naudojant turimas pirmosios pagalbos teikimo priemones ar kitokias priemones bei medžiagas, siekiant išsaugoti nukentėjusiojo gyvybę ar sustabdyti sveikatai žalingus veiksmus.

3.4. **Privalomasis pirmosios pagalbos mokymas** – mokymas, kurio tikslas – išmokyti asmenis įvertinti nukentėjusiojo gyvybines funkcijas ir laiku suteikti jam pirmąją pagalbą.

4. Tvarka parengta vadovaujantis:

4.1. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. rugsėjo 10 d. įsakymu Nr. V-773 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 21:2017 „Mokykla, vykdanči bendrojo ugdymo programas. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“.

4.2. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. balandžio 22 d. įsakymu Nr. V-313 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 75:2016 „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų vykdymo bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“.

4.3. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. V-1035/ĮSAK-2680 „Dėl Visuomenės sveikatos priežiūros mokykloje tvarkos aprašo patvirtinimo“.

4.4. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. sausio 28 d. įsakymu Nr. V-69 „Dėl Privalomųjų pirmosios pagalbos, higienos įgūdžių, alkoholio, narkotinių ir psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo poveikio žmogaus sveikatai mokymų ir atestavimo tvarkos aprašo ir Asmenų, kuriems privalomas sveikatos ir (ar) pirmosios pagalbos mokymas, profesijų ir veiklos sričių sąrašo, mokymo programų kodų ir mokymo periodiškumo patvirtinimo“.

4.5. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. gegužės 14 d. nutarimu Nr. 590 „Dėl profesijų, darbų ir veiklos sričių darbuotojų bei transporto priemonių vairuotojų, buvusių kartu su nukentėjusiais ar ligoniais nelaimingų atsitikimų ar ūmaus gyvybei pavojingo susirgimo vietose ir privalančių suteikti jiems pirmąją pagalbą, sąrašo patvirtinimo, taip pat įstatymų nustatytų kitų asmenų kompetencijos šiais klausimais nustatymo“.

4.6. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. liepos 11 d. įsakymu Nr.V-450 „Dėl sveikatos priežiūros įstaigos pirmosios medicinos pagalbos rinkinio aprašo, pirmosios pagalbos rinkinio aprašo ir sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų kompetencijos, teikiant pirmąją medicinos pagalbą, aprašo patvirtinimo“.

4.7. Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centro ir MB „Audito projektai“ parengtomis metodinėmis rekomendacijomis „Sveikatos priežiūrą mokyklose vykdančių visuomenės sveikatos specialistų funkcijų, vykdomų pagal visuomenės sveikatos priežiūros mokykloje tvarkos aprašą, metodinės rekomendacijos“ (2020).

4.8. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. rugpjūčio 31 d. įsakymu Nr. V-822 „Dėl gaivinimo standartų patvirtinimo“.

4.9. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. vasario 1 d. įsakymu Nr. 65 „Dėl Informacijos apie pacientą valstybės institucijoms ir kitoms įstaigoms teikimo tvarkos patvirtinimo“.

II SKYRIUS PIRMOSIOS PAGALBOS ORGANIZAVIMAS

5. Mokykloje ar pakeliui į/iš Mokyklos (kai teikiamas mokinių pavėžėjimas) mokiniui ar darbuotojui, patyrusiam traumą ar ūmaus gyvybei pavojingo susirgimo metu, pirmąją pagalbą suteikti privalo teisės aktų numatyta tvarka įvykio vietoje esantys šie darbuotojai (toliau – Darbuotojai, privalantys suteikti pirmąją pagalbą):

5.1. sveikatos priežiūros specialistas – visuomenės sveikatos specialistas, vykdamas sveikatos priežiūrą Mokykloje (toliau – VSS), bendrosios praktikos slaugytojas;

5.2. pedagoginiai darbuotojai (mokytojai, mokytojų padėjėjai, laisvieji mokytojai, švietimo pagalbos teikėjai);

5.3. atsakingas už darbuotojų saugą ir sveikatą;

5.4. mokyklinio autobusiuko vairuotojas.

6. Darbuotojai, privalantys suteikti pirmąją pagalbą, privalo būti išklause privalomuosius pirmosios pagalbos mokymus ir turėti tai patvirtinančius galiojančius sveikatos žinių atestavimo pažymėjimus.

7. Privalomuosius pirmosios pagalbos mokymus organizuoja ir sveikatos žinių atestavimo pažymėjimus saugo ir tvarko Mokyklos darbuotojas, kuris paskirtas atsakingu už tai Mokyklos direktoriaus įsakymu arba kai ši atsakomybė nurodyta jo pareigybės aprašyme. Privalomuosius pirmosios pagalbos mokymus vykdo asmenys ir mokymo įstaigos, turinčios licenciją verstiti privalomaisiais pirmosios pagalbos mokymais.

8. Darbuotojai, privalantys suteikti pirmąją pagalbą, turi žinoti ir mokėti:

8.1. įvertinti įvykio vietą;

8.2. įvertinti pagrindinius gyvybės požymius (sąmonę, kvėpavimą, širdies veiklą);

8.3. atlikti pradinį gaivinimą,

8.4. žinoti kurioje patalpoje laikomi Mokykloje pirmosios pagalbos rinkiniai ir mokėti jais naudotis;

8.5. iškviesti greitąją medicinos pagalbą (toliau – GMP) Bendrosios pagalbos centro telefono numeriu 112;

8.6. stabdyti kraujavimą, tvarstyti;

8.7. malšinti skausmą;

8.8. imobilizuoti pažeistą sritį esant lūžimui ar išnirimui;

8.9. nešti traumuotus, sužalotus asmenis;

8.10. suteikti pagalbą mėginusiam nusižudyti;

8.11. suteikti pirmąją pagalbą asmenims, patyrusiems elektros traumą, paveiktiems žaibo, ištiktiems saulės smūgio ar šilumos poveikio, sušalusiems, skendusiems, užspringusiems, netekusiems sąmonės, įkūstiems vabzdžio ar gyvūno, esant traukuliams, nudegusiems, ištiktiems šoko, apsinuodijusiems.

9. Mokykloje turi būti pirmosios pagalbos rinkiniai reikalingi saugiam ir kokybiškam pirmosios pagalbos teikimui užtikrinti.

10. Pirmosios pagalbos rinkiniai privalo būti darbuotojams lengvai prieinami Mokyklos darbo metu ir laikomi šiose patalpose:

10.1. Mokyklos, vykdančios bendrojo ugdymo programą, sporto salėje, mokymo kabinetuose, kuriuose atliekami darbai su: konstrukcinėmis medžiagomis, elektronika, maisto tvarkymu, tekstile, ir sveikatos priežiūros kabinete;

10.2. Mokyklos, teikiančios ir mokinių pavėžėjimo paslaugą, mokykliniame autobusiuke.

11. Mokyklos direktorius, atsižvelgdamas į kitų teikiamų paslaugų metu keliamą didesnę riziką įvykti traumai (pvz., mokiniams teikiamos plaukimo paslaugos), papildomai gali sukompaktuoti ir laikyti tų paslaugų teikimo patalpose pirmosios pagalbos rinkinius.

12. Vietos, kuriose laikomi šie rinkiniai, turi būti pažymėtos specialiu ženklu ().

13. Už pirmosios pagalbos rinkinių, išskyrus laikomų sveikatos priežiūros kabinete, komplektaciją, priežiūrą ir papildymą atsakingas Mokyklos darbuotojas, paskirtas atsakingu už tai Mokyklos direktoriaus įsakymu. VSS atsakingas už savo kabinete laikomų pirmosios pagalbos rinkinių komplektaciją, priežiūrą ir papildymą.

14. Privaloma patikrinti pirmosios pagalbos rinkinių sudėtį ne rečiau kaip kartą per metus ir esant poreikiui juos papildyti.

15. Darbuotojai, privalantys suteikti pirmąją pagalbą, turi nuolat informuoti Mokyklos darbuotoją, atsakingą už pirmosios pagalbos rinkinių komplektaciją, priežiūrą ir papildymą, kai pastebi, kad reikia juos papildyti.

16. Pirmosios pagalbos teikimo priemonės, neatitinkančios joms keliamus reikalavimus (pasibaigusio galiojimo ir sugadintos), turi būti nenaudojamos teikiant pirmąją pagalbą ir nurašomos.

17. Kiekvienas Mokyklos darbuotojas turi:

17.1. žinoti kurioje Mokyklos patalpoje yra laikomi pirmosios pagalbos rinkiniai;

17.2. žinoti Bendrosios pagalbos centro telefono numerį, kuriuo reikėtų kreiptis įvykus nelaimingam atsitikimui ar kitai situacijai, reikalaujančiai neatidėliotinių veiksmų (įtarus, kad žmogus bando nusižudyti, aptikus sprogmenį, smurto atveju, kai kėsinama pagrobti, sugadinti ar sunaikinti turtą, įvykus eismo įvykiui, žmogui skęstant, gaisro atveju);

17.3. informuoti Darbuotoją, privalantį suteikti pirmąją pagalbą, ar Mokyklos administraciją apie pamatytą nelaimingą atsitikimą (traumą) ar ūmų gyvybei pavojingą susirgimą, kai jis negali teikti pirmąją pagalbą, nes neturi pirmosios pagalbos teikimo žinių ir gebėjimų.

18. VSS, vadovaudamasis Marijampolės savivaldybės visuomenės sveikatos biuro nustatyta tvarka, kasmet ir esant poreikiui (Mokyklos direktoriui paprašius ir kt.) atlieka aplinkos ir ugdymo proceso organizavimo atitikties higienos normos reikalavimams vertinimą, kurio metu tikrina:

18.1. ar yra paskirtas Mokyklos darbuotojas atsakingu už pirmosios pagalbos rinkinių komplektavimą, priežiūrą ir papildymą;

18.2. ar pirmosios pagalbos rinkiniai laikomi numatytose patalpose;

18.3. ar pirmosios pagalbos rinkiniuose yra visos numatytos ir galiojančios priemonės;

18.4. ar visi Darbuotojai, privalantys suteikti pirmąją pagalbą, turi galiojančius sveikatos žinių atestavimo pažymėjimus.

19. VSS apie nustatytus neatitikimus ir rekomendacijas jiems pašalinti raštu informuoja Mokyklos direktorių.

20. Mokykloje turi būti mokinių tėvų (globėjų, rūpintojų) arba jų raštiškai įgaliotų atstovų sąrašai su adresais ir telefonų numeriais, kurie saugomi Mokyklos raštinėje. Už nuolatinį šių sąrašų papildymą, atvykus naujam mokiniui, arba pasikeitus tėvų (globėjų, rūpintojų) arba jų raštiškai įgaliotų atstovų kontaktiniams duomenims, atsakingi grupių/klasių vadovai.

III SKYRIUS PIRMOSIOS PAGALBOS TEIKIMO EIGA

21. Mokykloje ar pakeliui į/iš Mokyklos (kai teikiamas mokinių pavėžėjimas) mokiniui ar darbuotojui, patyrusiam traumą ar ūmaus gyvybei pavojingo susirgimo metu, pirmąją pagalbą teikia įvykio vietoje esantis Darbuotojas, privalantis suteikti pirmąją pagalbą.

22. Kai įvykio vietoje nėra Darbuotojo, privalančio suteikti pirmąją pagalbą, tai įvykį matęs kitas darbuotojas privalo įvertinti situacijos sudėtingumą ir nukentėjusįjį, galintį eiti, nusiųsti ar palydėti iki sveikatos priežiūros kabineto VSS, jo darbo metu, apžiūrai. Jei nukentėjusysis negali eiti, nedelsiant turi informuoti VSS apie įvykį ir būtinybę atvykti į vietą, kurioje yra nukentėjusysis. Nepavykus susisiekti su VSS, apie įvykį informuojama Mokyklos administracija, kuri telefonu susisieks su bet kuriuo Mokykloje esančiu Darbuotoju, privalančiu suteikti pirmąją pagalbą, ir jį iškviečia į vietą, kurioje yra nukentėjusysis.

23. Į įvykio vietą nedelsiant atvykęs Darbuotojas, privalantis suteikti pirmąją pagalbą, su savimi atsineša pirmosios pagalbos rinkinį ir telefoną, jei reikėtų skambinti bendrosios pagalbos centrui.

24. Atliekami šie pagrindiniai pirmosios pagalbos teikimo žingsniai:

24.1. Įvykio vietos įvertinimas ir, jei būtina, saugumo užtikrinimas. Tuo atveju, kai situacija pavojinga pagalbą teikiančiojo gyvybei ir sveikatai (griūvantys, krentantys objektai, gaisras, nuodingos medžiagos, elektros srovė, nukentėjusysis agresyvus, galimybė užsikrėsti pavojinga ar ypač pavojinga užkrečiamąja liga), būtina imtis priemonių pavojingai situacijai pakeisti (gesinti gaisrą, išjungti elektros srovę, naudoti apsaugos priemonės ir t.t.). Negalint turimomis priemonėmis užtikrinti situacijos saugumo, nedelsiant reikia skambinti Bendrosios pagalbos centrui telefonu 112 ir informuoti kokia pagalba reikalinga.

24.2. Nukentėjusiojo būklės įvertinimas. Vertinama ar yra pagrindiniai gyvybės požymiai (sąmonė, kvėpavimas, širdies veikla). Jei sąmoningas ir gali kalbėti, garsiai klausiama kas atsitiko, ką skauda. Vertinama ar yra kraujavimas, jo gausumas, lūžių, žaizdų gylis, nudegimo, nušalimo laipsnis ir kt.

24.3. GMP poreikio įvertinimas. Bendrosios pagalbos centro telefono numeriu kviečiama GMP esant šioms labai sunkioms nukentėjusiojo būklėms:

- 24.3.1. nesąmoningas;
- 24.3.2. sunkiai kvėpuoja, dūsta;
- 24.3.3. jaučia diskomfortą, skausmą ar spaudimą krūtinėje, kuris trunka ilgiau kaip 5 min. arba kartojasi;
- 24.3.4. labai kraujuoja;
- 24.3.5. vemia ar kosi krauju;
- 24.3.6. jaučia nepraeinantį spaudimą ar skausmą pilve;
- 24.3.7. esant traukuliams;
- 24.3.8. skundžiasi stipriu galvos skausmu arba neaiškiai kalba;
- 24.3.9. apsinuodijus;
- 24.3.10. esant galvos, kaklo ar nugaros sužeidimams;
- 24.3.11. esant kaulų lūžiams.

Jei pavojus gyvybei nėra didelis (žaizda paviršinė, kraujavimas nedidelis kapiliarinis, nėra lūžių, išnirimų, nėra ištikusi klinikinė mirtis ir kt.) – nėra tikslinga kviešti GMP. GMP kviečia bet kuris įvykio vietoje esantis darbuotojas.

24.4. Pirmosios pagalbos suteikimas. Pirmoji pagalba turi būti teikiama įvykio vietoje, o esant poreikiui ir galimybėms – Mokyklos sveikatos priežiūros kabinete.

Nuo nukentėjusiojo būklės įvertinimo priklauso kokie bus teikiami pirmosios pagalbos veiksmai – gaivinimas, kraujavimo sustabdymas, žaizdų sutvarstymas, lūžusios vietos imobilizavimas ir kita laikantis veikslių atlikimo nustatytų algoritmų. Jei nukentėjusysis sužalotas keliose vietose ar keliais būdais, pirmąją pagalbą teikti būtina pradėti nuo to sužalojimo, kuris pavojingiausias gyvybei. Jei yra keletas nukentėjusiųjų, pirmiausiai pagalba teikiama tiems, kurių gyvybei gresia didžiausias pavojus. Tokiu atveju idealu kai įvykio vietoje yra arba į įvykio vietą iškviečiami keli Darbuotojai, privalantys suteikti pirmąją pagalbą.

Pirmoji pagalba teikiama naudojantis pirmosios pagalbos teikimo priemonėmis ir asmens apsaugos priemonėmis. Pirmoji pagalba teikiama iki bus stabilizuota nukentėjusiojo sveikatos būklė ir (ar) atvykusi iškviesta GMP pradės teikti skubiąją medicinos pagalbą.

25. Bet kuriam darbuotojui paskambinus Bendrosios pagalbos centro telefono numeriu būtina atsakyti į visus operatorius užduodamus klausimus apie įvykį ir vykdyti kitus operatoriaus ar GMP dispečerio nurodymus.

26. Svarbi pirmosios pagalbos dalis yra ir psichologinė pagalba. Emocinis palaikymas ir nuraminimas sukelia saugumo jausmą: pirmiausiai pagalbą teikiantys asmuo turi pats nusiraminti ir ramiai informuoti nukentėjusį apie tai, kas vyksta.

27. Griežtai draudžiama nukentėjusiajam susižalojus ar ūmiai sutrikus jo sveikatai, savo nuožiūra duoti vaistų. Vaistus galima duoti tik priklausiančius nukentėjusiajam, sergančiam lėtine neinfekcine liga ir kai jam šie vaistai paskirti pagal gydytojo rekomendacijas ūmių sveikatai būklių atvejais.

28. Jei traumą patyręs ar ūmiai susirgęs mokinys, jam suteikus pirmąją pagalbą, negali toliau dalyvauti grupės/klasės veikloje ir (ar) vežamas į asmens sveikatos priežiūros įstaigą, apie įvykį informuojami mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) telefonu, Mokyklos direktorius ar jo įgaliotas atstovas. Šią informaciją perduoda pirmąją pagalbą suteikęs darbuotojas.

29. Nukentėjęs mokinys nepaliekamas vienas ir būnama su juo iki atvys į Mokyklą iškviešti mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) arba GMP.

30. Jei mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) negali atvykti į Mokyklą, atvykus GMP, mokinį į sveikatos priežiūros įstaigą lydi Mokyklos direktoriaus ar jo atstovo paskirtas darbuotojas ir lieka su nukentėjusiuoju, kol atvyks tėvai (globėjai, rūpintojai) arba jų įgaliotas asmuo.

31. Jei traumą patyręs ar ūmiai susirgęs darbuotojas, jam suteikus pirmąją pagalbą, negali toliau tęsti darbo ir (ar) vežamas į asmens sveikatos priežiūros įstaigą, apie įvykį informuojamas Mokyklos direktorius ar jo įgaliotas atstovas.

32. Mokyklos darbuotojas, suteikęs pirmąją pagalbą ne VSS darbo metu, apie įvykį užregistruoja Mokyklos traumų ir ūmių sveikatos susirgimų registre (1 priedas), laikomame Mokyklos raštinėje. VSS, suteikęs pirmąją pagalbą, registruoja savo Apsilankymų žurnale.

33. Nelaimingi atsitikimai, dėl kurių nukentėjęs mokinys ar darbuotojas patiria žalą sveikatai ar gyvybei registruojami, tiriami ir apskaitomi teisės aktu, reglamentuojančių nelaimingus atsitikimus, tvarka.

III SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

34. Už sklandų pirmosios pagalbos organizavimą ir teikimą atsako visi Tvarkoje nurodyti darbuotojai.

35. Siekiant išvengti traumų, Mokykla organizuoja traumų prevencijai skirtas priemones:

35.1. nuolat vertina Mokyklos aplinkos atitiktį saugos ir sveikatos reikalavimas;

35.2. vykdo darbuotojų, pradedančių dirbti ir vėliau nustatytu periodiškumu, jų darbo vietai nustatyta darbo saugos ir sveikatos bei priešgaisrine instrukcijomis mokymus;

35.3. vykdo mokiniams mokomuosius renginius;

35.4. ruošia Mokyklos bendruomenės nariams informacinius pranešimus saugaus elgesio, pirmosios pagalbos teikimo temomis.

36. Duomenys apie nukentėjusiuosius yra konfidencialūs ir jie gali būti teikiami tik asmenims, turintiems teisę juos gauti.

**MARIJAMPOLĖS JONO TOTORAIČIO PROGIMNAZIJOS
TRAUMŲ IR ŪMIŲ SVEIKATOS SUSIRGIMŲ
REGISTRAS**

Eil. Nr.	Data	Vardas, pavardė, klasė/grupė	Duomenys apie traumą ir ūmų sveikatos sutrikimą	Suteiktos pirmosios pagalbos veiksmai	Pildžiusio asmens vardas, pavardė ir parašas
1	2	3	4	5	6
1.					
2.					
3.					
